

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

04

Editorial

08

Thought Leadership:
Κωνσταντίνος Καρατσώλης,
Δικηγόρος Ph.D.C Δίκαιο
Πολοδομίας και
Περιβάλλοντος
Ευαγγελία Κολοβέντζου,
Δικηγόρος, LL.M. Law and
Sustainability

18

In the Spotlight:
Κυβερνοασφάλεια
& κυβερνοανθεκτικότητα
για τις επιχειρήσεις:
Το στοίχημα που πρέπει
να κερδηθεί

38

In the Spotlight:
Η εμπορική διαίτησία
στο σύγχρονο
επιχειρηματικό περιβάλλον

05

News & Updates

10

Cover Story:
Δημήτρης Διακόπουλος,
Διαχειριστής Εταίρος,
Φορτσάκης, Διακόπουλος
& Συνεργάτες Δικηγορική
Εταιρεία (FDMA LAW)

28

In the Spotlight:
Η παρατεινόμενη
ανασφάλεια δικαίου
και η σχεδιαζόμενη
πολεοδομική μεταρρύθμιση

48

Lawyer Events:
Business Law Awards

14

Back Cover Story:
Σοφία Αντωνοπούλου,
Founder & Developer,
Attica Lawyers

34

In the Spotlight:
Η απλούστευση
των φορολογικών
κανόνων στην ΕΕ:
Το προτεινόμενο
πλαίσιο για
τις διασυνοριακές
 συναλλαγές

56

World report

LAWYER

The Business Magazine

www.lawyermagazine.gr

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΡΙΑ

Αλεξάνδρα Βαρλά

ΣΥΝΤΑΚΤΡΙΑ

Αλεξιάννα Τσότσου

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

Στέλιος Τσάνος
stsanos@boussias.com

ΓΡΑΦΙΣΤΡΙΑ

Χρύσα Δανιηλίδου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ

Κορνήλιος Σαραντίογλου
Σωτήρης Παπαδήμας

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Βασιλική Αρβανίτη
varvaniti@boussias.com

ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ

Διαμαντούλα Γουργουλέτη

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Αντωνία Κατσουλιέρη

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Κατερίνα Πολυμερίδου

GROUP ADVERTISING DIRECTOR

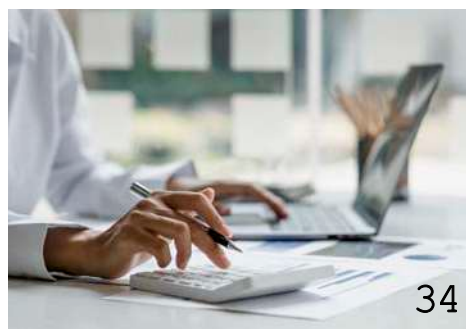
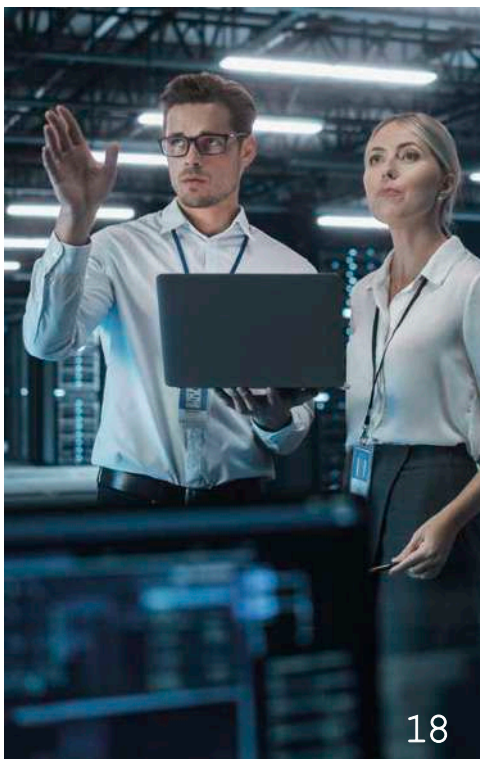
Λήδα Πλατή

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ: €78

BOUSSIAS
media

ΚΛΑΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΜΟΝ ΙΚΕ
Λ. Κηφισίας 125-127 - Αθήνα
Τ.Κ. 115 24
Κτίριο Cosmos Center
Τ.: 210 710 2452

Κωδικός ΕΛΤΑ 21-0177
ISSN 2732-6152

Η εμπορική διαιτησία στο σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η διαιτησία κερδίζει ολοένα περισσότερο έδαφος στην Ελλάδα της εξαιρετικά αργής απονομής της δικαιοσύνης, αν και φυσικά υπάρχουν πολλοί ακόμη λόγοι για αυτή την πρακτική. Φορείς της αγοράς από τους κλάδους της ενέργειας, των κατασκευών και της τεχνολογίας μοιράζονται με το Lawyer τον ρόλο που επιτελεί η διαιτησία στην επιχειρησιακή τους πρακτική και περιγράφουν τη δυνατότητά της να ανταποκρίνεται στην ιδιαιτερότητα του κάθε κλάδου.

Της Αλεξιάννας Τσότσου

Αλεξάνδρα Στρατάκου

Δικηγόρος, Δ.Μ.Σ. ΕΚΠΑ, Διεύθυνση Νομικών Υπηρεσιών & Κανονιστικής Συμμόρφωσης, SPACE HELLAS

«Είναι χαρακτηριστική η δυναμική που έχει αναπτύξει ο κλάδος της τεχνολογίας στην αγορά, ενισχυόμενος ακόμα περισσότερο λόγω της ραγδαίας ανάπτυξης της Τεχνητής Νοημοσύνης και των ευκαιριών που παρουσιάζονται από την αξιοποίησή της, αλλά και των αυξημένων εφαρμογών της κυβερνοασφάλειας που παρατηρούνται τα τελευταία έτη. Η διεθνής εμπορική διατησία αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για την επίλυση διαφορών στον τομέα της τεχνολογίας, όπου πολύ συχνά προκύπτουν διασυνοριακές διαφορές, λόγω της παγκοσμιοποίησης των τεχνολογικών προϊόντων και της συνεχούς ανάγκης να συνάπτονται συμβάσεις με κατασκευαστές τεχνολογικών προϊόντων προερχόμενους από πολλά διαφορετικά κράτη, προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις των φορέων του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα στη χώρα μας.»

Βέβαια, όταν μιλάμε για συμβάσεις, εκ των οποίων το ένα μέρος είναι κάποιος διεθνής κολοσσός, συνήθως οι όροι της διαιτητικής διαδικασίας αποτυπώνονται τυποποιημένα σύμφωνα με τη βούληση του ισχυρότερου μέρους, όπως επισημαίνει η Γεωργία Παπαγεωργίου, Head of Legal Department, Intracom Telecom: «Αναφορικά με την επιλογή του εφαρμοστέου για την επίλυση της διαφοράς δικαίου, εξαρτάται πάντα από την διαπραγματευτική ικανότητα των μερών, καθώς μεγάλες εταιρίες του χώρου διαθέτουν ως επί το πλείστον τυποποιημένες συμβάσεις, οι όροι των οποίων, μεταξύ αυτών το εφαρμοστέο δίκαιο και η επίλυση διαφορών, δεν επιδέχονται διαπραγμάτευση ή/και τροποποιήσεις».

Η ίδια συνοψίζει και τα πλεονεκτήματα της διαιτησίας στον χώρο της τεχνολογίας: «Ειδικότερα, η προσφυγή σε διαιτησία καθίσταται ιδιαίτερα ελκυστική για την:

1. **Εμπιστευτικότητα:** Οι διαδικασίες διαιτησίας είναι συνήθως ιδιωτικές, προσφέροντας στα μέρη τη δυνατότητα να διατηρούν εμπιστευτικά ευαίσθητες τεχνολογικές πληροφορίες και εμπορικά μυστικά.
2. **Εξειδίκευση/Τεχνογνωσία Διαιτητών:** Ιδιαίτερα κρίσιμο και σημαντικό το ζήτημα της επιλογής των διαιτητών, καθώς οι μέρη μπορούν να διορίσουν διαιτητές με κατάρτιση και αποδεδειγμένη εμπειρία, διασφαλίζοντας ότι, ιδιαίτερα τώρα που βιώνουμε μια μεγάλη τεχνολογική έκρηξη, οι διαιτητές μπορούν να επιληφθούν διαφορών

που αφορούν και πολύπλοκα τεχνολογικά ζητήματα.

3. **Αποτελεσματικότητα:** Η διαιτησία προσφέρει συνήθως ταχύτερη επίλυση από τις παραδοσιακές δικαστικές διαφορές, κάτι που είναι ζωτικής σημασίας στον γρήγορο κόσμο της τεχνολογίας, όπου οι καθυστερήσεις μπορεί να έχουν σημαντικές οικονομικές και λειτουργικές επιπτώσεις.
4. **Ευελιξία:** Τα μέρη έχουν μεγαλύτερη ευελιξία στην επιλογή των κανόνων και των διαδικασιών που διέπουν τη διαδικασία διαιτησίας, επιτρέποντάς τους να προσαρμόσουν τη διαδικασία στις συγκεκριμένες ανάγκες και προτιμήσεις τους».

Βεβαίως, για να ισχύουν όλα αυτά τα πλεονεκτήματα, τίθεται ως προϋπόθεση να είναι η διαιτητική απόφαση οριστική και αμετάκλητη κατά τη Γ. Παπαγεωργίου: «Προκειμένου η προσφυγή στη διαιτησία να αποτελεί όντως μια επιλογή σύγχρονη, γρήγορη και τελικά συμφέρουσα για τα μέρη, θα πρέπει να έχει συμφωνηθεί ότι θα είναι οριστική και αμετάκλητη και δεν θα υπόκειται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο, θα αποτελεί δε τίτλο εκτελεστό χωρίς να χρειάζεται να κηρυχθεί αυτό από τα τακτικά Δικαστήρια.»

Αποτυπώνεται αυτή η θεωρητική προϋπόθεση στην πρακτική των επιχειρήσεων; Η Α. Στρατάκου απαντά θετικά. «Η πρόβλεψη δυνατότητας προσφυγής κατά της απόφασης δεν συνηθίζεται,

Δημήτρης Εμβάλωμένος

Δικηγόρος, LL.M. (QMUL), Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής του Υπ. Δικαιοσύνης και του Centre for Effective Dispute Resolution (CEDR), Λονδίνο, Η.Β., Αναπλ. Διαχειριστής Εταίρος της Δικηγορικής Εταιρείας Μπαχάς, Γραμματίδης και Συνεταίροι (BGP)

«Η εμπορική διαιτησία, ημεδαπή (άρθρο 867 επ. ΚΠολΔ) και διεθνής (Ν. 5016/2023), ως μέθοδος εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ) δεν μπορεί παρά να αποτελεί ίσως τη μόνη επιλογή δεσμευτικής επίλυσης διαφορών (όπου είναι εφαρμοστέα). Ο κύριος λόγος είναι τα πολλά και χρονίζοντα προβλήματα της δικαστικής απονομής δικαιοσύνης, ιδίως του χρόνου της, παρά τις επανειλημμένες και επί σειρά ετών νομοθετικές προσπάθειες για επιτάχυνση του απαράδεκτα μακρού, κατά κανόνα, χρόνου της, που δυστυχώς δεν έχουν ευοδωθεί αλλά και, εκ του αποτελέσματος, αποδεικνύονται ατελέσφορες. Οι εμπορικές διαφορές απαιτούν ιδίως σύντομη επίλυση.»

ώστε να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των μερών στη διαιτητική απόφαση που θα δεσμεύει και τα δύο μέρη. Αυτός, άλλωστε, είναι και ο λόγος που προτιμάται η διαιτησία, από την επίλυση διαφορών από τα δικαστήρια, προκειμένου οι τεχνολογικοί πάροχοι να μην εγκλωβίζονται σε πολυετείς δικαστικούς αγώνες, αλλά να επιλύουν τις όποιες διαφορές με ταχύτητα και εχεμύθεια από Διαιτητές που είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία, κάτι που είναι δύσκολο να εξασφαλιστεί αν η διαφορά καταλήξει σε τοπικό δικαστήριο. Υφίστανται, άλλωστε, πάντοτε οι διατάξεις εσωτερικού δικαίου για την αναγνώριση και εκτέλεση διαιτητικών αποφάσεων, που εξασφαλίζουν την απόλυτη νομιμότητα των εκτελούμενων αποφάσεων».

Όλα τα παραπάνω εφαρμόζονται σε τρεις περιπτώσεις, κατά την **Α. Στρατάκου**: Σε περιπτώσεις διαφωνίας ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο, στις συμβάσεις που αφορούν τεχνολογικά προϊόντα και σε συνεργασίες υπεργολαβίας: «Η διαιτησία επιλέγεται συχνά σε περιπτώσεις διαφωνίας ως προς τη δικαιοδοσία και το εφαρμοστέο δίκαιο μεταξύ των μερών, όταν καθένα από αυτά επιχειρεί να επιβάλει στο έτερο μέρος το τοπικό του δίκαιο και τα τοπικά δικαστήρια, που μπορεί εύκολα να καταλήξει σε αδιέξοδο, εφόσον δεν προταθεί μια τρίτη, ουδέτερη λύση. Επομένως, κατά τη διαπραγμάτευση των συμβάσεων, η προσθήκη διαιτητικής ρήτρας επίλυσης διαφορών αποτελεί μία διέξοδο στο πρόβλημα επιλογής του εφαρμοστέου στη σύμβαση δικαίου και της χώρας δικαιοδοσίας για την επίλυση διαφορών. Προτιμάται, όμως, και λόγω της δυνατότητας επιλογής Διαιτητών που έχουν εξειδίκευση στην τεχνολογία, έχοντας ασχοληθεί και στο παρελθόν με δυσπύλιστα τεχνικά ζητήματα που ανακύπτουν στις διαφορές που αφορούν τεχνολογικά προϊόντα

και επομένως έχουν την απαραίτητη εξοικείωση με την τεχνική γλώσσα και πολυπλοκότητα των διαφορών αυτών (λ.χ. σε συμβάσεις ανάπτυξης λογισμικού). Τέλος, είναι προτιμητέα σε συνεργασίες υπεργολαβίας στα πλαίσια εκτέλεσης σύνθετων έργων με εξαιρετικά στενό χρονοδιάγραμμα, καθώς η ταχύτητα επίλυσης της όποιας διαφοράς είναι απολύτως αναγκαία για την ομαλή διεξαγωγή του έργου χωρίς η διένεξη με τον υπεργολάβο να καθυστερεί ή να δημιουργεί προβλήματα στο έργο».

Συμπερασματικά

Καταδεικνύεται, λοιπόν, ότι οι επιχειρήσεις στρέφονται ολοένα περισσότερο και με μεγαλύτερη προνοητικότητα στην εναλλακτική επίλυση διαφορών, τόσο στη διαιτησία όσο και σε άλλες διαδικασίες, με τη σημασία τους να αυξάνεται συνεχώς.

Όπως εμφατικά το αποτυπώνει ο **Δημήτρης Εμβαλωμένος, Δικηγόρος, LL.M. (QMUL), Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής του Υπ. Δικαιοσύνης και του Centre for Effective Dispute Resolution (CEDR), Λονδίνο, Η.Β., Αναπλ. Διαχειριστής Εταίρος της Δικηγορικής Εταιρείας Μπαχάς, Γραμματίδης και Συνεταίροι (BGP)**, «αλλάζει, έστω αναγκαστικά για πρακτικούς λόγους, η κουλτούρα των επιχειρήσεων υπέρ της Εναλλακτικής Επίλυσης Διαφορών (ΕΕΔ), οπότε η επιλογή της εμπορικής διαιτησίας θα βαινει αυξανόμενη».

Αντίστοιχα αυξανόμενη σημασία και επιλογή αναμένεται για τη διαμεσολάθηση (N. 4640/2019) ως την άλλη βασική μορφή ΕΕΔ, όταν οι επιχειρήσεις χρειάζονται άμεση, σύντομη, εμπιστευτική, και χαμηλού κόστους ρεαλιστική αποτίμηση των συμφερόντων τους, χωρίς δέσμευση παρά μόνο αν καταλήξουν σε συμφωνία. Άλλωστε, η ΕΕΔ αποτελεί ESG πρακτική». ■